सत्यमेव जयते

नितेश कुमार
महावाणिज्यदूत

नेपाल स्थित भारतको महावाणिज्य दूतावासको तर्फबाट, म भारतको ७७औँ स्वतन्त्रता दिवसको शुभ अवसरमा भारतीय समुदायलाई हार्दिक बधाई तथा शुभकामना व्यक्त गर्दछु। वाणिज्य दूतावासले विगत साढे दुई वर्षदेखि 'आजादी का अमृत महोत्सव' अन्तर्गत विभिन्न कार्यक्रमहरु आयोजना गरेको छ । १२ मार्च २०२१ मा सुरु भएको यो महोत्सव ०९ अगस्ट २०२३ मा सुरु भएको "मेरी माटी मेरा देश" सँगै, ३० अगस्ट २०२३ मा समापन हुनेछ। देश आगामी २५ वर्षको लागि "अमृत काल" मा प्रवेश गर्दैछ। भारतको महावाणिज्य दूतावास भारतीय समुदायलाई 'अमृत काल' को समयमा आगामी कार्यक्रमहरूको उत्सवमा सामेल हुन आग्रह गर्दछ।

आजादी का अमृत महोत्सवको उपलक्ष्यमा वाणिज्य दूतावासले साइकल र्‍याली, रक्तदान शिविर, क्रिकेट म्याच, वाकाथन/म्याराथन, अन्तर्राष्ट्रिय महिला दिवस, ब्याडमिन्टन प्रतियोगिता, संविधान दिवस, आयुर्वेद दिवस, हिन्दी दिवस, टक शो, अन्तरक्रिया कार्यक्रम, कार्यशाला, वेबिनार, चितवन, बीरगंज र जनकपुरमा अन्तर्राष्ट्रिय योग दिवस, बीरगंज र जनकपुरमा भारतीय साँस्कृतिक साँझ, प्रश्नोत्तरी प्रतियोगिता, निबन्ध प्रतियोगिता, फोटोग्राफी प्रतियोगिता, कविता प्रतियोगिता, स्केच प्रतियोगिताजस्ता उल्लेखनीय कार्यक्रमहरू आयोजना गरेको थियो। वाणिज्य दूतावासले 'आजादी का अमृत महोत्सव' अन्तर्गत शहिद दिवस (३० जनवरी), विश्व मिर्गी दिवस (फेब्रुअरी १३), अन्तर्राष्ट्रिय महिला दिवस (मार्च ०८), विश्व क्षयरोग दिवस (मार्च २४), विश्व ब्रेन ट्युमर दिवस (जुन ०८), अन्तर्राष्ट्रिय योग दिवस (जुन 21), आदि मनाएको छ। वाणिज्य दूतावासले स्वस्थ जीवन शैली, विधुतीय फोहोर न्यूनीकरण, एकल प्रयोगको प्लास्टिकको कम प्रयोग वा न्यूनिकरण, दिगो खाद्य प्रणाली, फोहोरको न्यूनीकरण, ऊर्जा र पानीको बचत सम्बन्धी जनचेतना जगाउन मिशन LiFE (जुलाई 20-27, 2023) मा विशेष सप्ताह पनि आयोजना गरेको छ। । भारतीय सेना, आसाम राइफल्स र भारतको केन्द्रीय सशस्त्र प्रहरी बलमा सेवा गरेका ७५ वर्ष वा सोभन्दा माथिका नेपाली पूर्व सैनिकहरूलाई अभिनन्दन गर्ने उद्देश्यले वाणिज्य दूतावासले अगस्त ५, २०२३मा भरतपुर, चितवनमा "वरिष्ठ योद्धा सम्मान" कार्यक्रमको आयोजना गरेको हो ।

भारतले भारतीय डायस्पोरा र विदेशमा रहेका भारतीय मिशन/पोस्टहरू बीच नेटवर्क स्थापना गर्ने उद्देश्यले ग्लोबल प्रवासी रिश्ता पोर्टल (https://pravasirishta.gov.in/home) सुरु गरेको छ। पोर्टलले डायस्पोराका फाइदाहरूका लागि र महत्त्वपूर्ण नीतिगत मुद्दाहरूमा डायस्पोराहरूको राय सङ्कलन गर्नका लागि सुरु गरिएका विद्यमान र नयाँ सरकारी योजनाहरूको नवीनतम जानकारी प्रदान गर्नेछ। भारतीय डायस्पोराका सबै सदस्यहरूलाई पोर्टलमा दर्ता गर्न अपिल गर्दछौं ।

वाणिज्य दूतावासले आफ्नो क्षेत्राधिकारमा बस्ने भारतीय नागरिकहरूको गुनासोहरू समाधान गर्न कन्सुलर सेवाहरूमा मासिक खुला घर (Open Forum For Consular Grievances) आयोजना गर्दछ। हालसम्म त्यस्ता १८ ओपन हाउस सञ्चालन भइसकेका छन् । मधेस प्रदेशका पर्सा, बारा, रौतहट, सर्लाही, महोत्तरी र धनुषा जिल्ला र वाग्मती प्रदेशका मकवानपुर र चितवन जिल्लामा बसोबास गर्ने सबै भारतीयहरूलाई बीरगंज स्थित भारतीय महावाणिज्य दूतावासमा दर्ता गर्न अपिल गर्दछौं।

भारतको महावाणिज्य दूतावास नदीको तटबन्ध, एकीकृत जाँच चौकी, रेलमार्ग निर्माण, दुई देशबीचको द्विपक्षीय व्यापारमा पुलको रूपमा सहयोग गर्नुका साथै नेपालका जनतालाई शिक्षा, स्वास्थ्य, भौतिक पूर्वाधारको विकास, विद्यार्थीहरुलाई छात्रवृत्ति, विश्वसनीय संस्थालाई एम्बुलेन्स/बस उपलब्ध गराउने जस्ता सहयोग प्रदान गर्न प्रतिबद्ध छ ।

राजदूत श्री नवीन श्रीवास्तवज्युको ०२ देखी ०४ फेब्रुअरी, २०२३मा मधेस प्रदेश भ्रमणको क्रममा वहाँले मधेस प्रदेशका प्रदेश प्रमुख, मुख्यमन्त्री र अन्य प्रमुख राजनीतिक नेताहरूसँग छलफल गर्नुभयो। वहाँले अन्य सरोकारवाला र नागरिक समाजका सदस्यहरूसँग पनि छलफल गर्नुभयो। ०३ फेब्रुअरी २०२३ मा वहाँले सिरहा र सप्तरी जिल्लामा भारत सरकारको आर्थिक सहयोगमा निर्माण भएका तीनवटा विद्यालय भवन र दुईवटा अस्पताल भवनको उद्घाटन गर्नुभयो । उद्घाटन गरिएका विद्यालयहरू (i) श्रीराम जानकी मा. वि., छजना, सुखीपुर नगरपालिका; (ii) श्री नरेन्द्र स्मृति सार्वजनिक माध्यमिक विद्यालय, राजविराज नगरपालिका; (iii) श्री जनता रामेश्वर स्मृति मावि, डाक्नेश्वरी नगरपालिका र उद्घाटन गरिएका अस्पतालहरू (i) श्री महेन्द्र गेनाइ

स्मृति प्रसूति तथा बाल कल्याण अस्पताल, धनगढीमाई नगरपालिका; (ii) गजेन्द्रनारायण सिंह सगरमाथा अञ्चल अस्पताल, राजविराज नगरपालिका। सर्लाहीको बलारा नगरपालिकामा रहेको श्री रामसखी मोहित सिंह जनता माविको विद्‌यालय भवन ०३ फेब्रुअरी २०२३मा स्वयं उद्‌घाटन गरे ।

म संगै प्रतिनिधिसभाकी सदस्य तथा नेपाल–भारत महिला मित्रता समाजकी अध्यक्ष माननीय चन्दा चौधरीज्यु,ले प्रथम चरणमा सर्लाही जिल्लाको कौडेना गाउँपालिकाका लाभार्थीहरुलाई गत अप्रिल १९, २०२३मा ५०० थान एलपी ग्यास चुलो र सिलिन्डर तथा अन्य सामान हस्तान्तरण गरेका थियौँ । दोस्रो चरणमा सप्तरी जिल्लाको तिरहुत गाउँपालिकामा विपन्न परिवारलाई जुन ०३, २०२३ मा २७५ वटा एलपी ग्यास चुलो, सिलिन्डर र अन्य सामान वितरण गरिएको थियो । भारत सरकार द्‌वारा नेपाल–भारत महिला मैत्री समाजको सहकार्यमा सप्तरी, सर्लाही र रौतहट जिल्लामा कुल ३ हजार सेट ग्यास चुलो र १४.२ केजीको सिलिन्डर र अन्य सामान वितरण गरिने भएको छ ।

नेपालका भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्री मा. प्रकाश ज्वाला र भारत राजदूतावास काठमाडौंका उपप्रमुख श्री प्रसन्न श्रीवास्तवको उपस्थितिमा १६ जुलाई २०२३ मा भारतको बिजलपुरादेखि जयनगर जोड्ने रेलमार्गको बिजलपुरा–कुर्था खण्डको सञ्चालन सुरु भएको थियो । कुर्था-बिजलपुरा लाइनले कुल १७.३ किलोमिटर ओगटेको छ। यो ६८.७ किलोमिटरको जयनगर–बिजलपुरा–बर्दिबास अन्तरदेशीय रेलमार्गको दोस्रो चरण हो । जयनगरदेखि कुर्थासम्मको पहिलो चरण २०२२ अप्रिलमा उद्‌घाटन गरिएको थियो ।

नेपालका लागि भारतीय राजदूत श्री नवीन श्रीवास्तवज्युले १७ जुलाई २०२३ मा ३४ एम्बुलेन्स र ५० वटा बस वितरण गर्नुभयो। ३४ एम्बुलेन्स मध्ये ०७ वटा एम्बुलेन्स मधेस प्रदेशका पाँच जिल्लाका लाभार्थीहरूलाई प्रदान गरिएको थियो। सिरहा (०२ एम्बुलेन्स); धनुषा (०२ एम्बुलेन्स); महोत्तरी (०१ एम्बुलेन्स); रौतहट (०१ एम्बुलेन्स) र बारा (०१ एम्बुलेन्स)। ५० वटा बसमध्ये ०६ वटा बस मधेस प्रदेशका चार जिल्लाका लाभार्थीलाई दिइयो । सप्तरी (०१ बस); धनुषा (०२ बस); सर्लाही (०२ बस) र रौतहट (०१ बस)। चितवनका लाभग्राहीलाई एक–एक बस र एम्बुलेन्स वितरण गरिएको छ ।

वाणिज्य दूतावासले नेपाल र भारतका जिल्ला प्रशासनबीच सामयिक हितका विषयमा हुने सीमा समन्वय बैठकमा सहजीकरण र सहभागी हुँदै आएको छ । दुवै देशका सीमावर्ती जिल्लाका जिल्ला प्रशासनबीच समन्वयका लागि भर्खरै वीरगन्ज, रक्सौल र मधुबनीमा बैठक बसेको थियो । भारतको मधुबनी र नेपालको सप्तरी, सिरहा, धनुषा र महोत्तरीका जिल्ला अधिकारीहरूबीच पछिल्लो सीमा समन्वय बैठक अगस्त ०५, २०२३ मधुबनीमा भएको थियो ।

वाणिज्य दूतावास सीमापार सवारी साधनहरूको सहज आवतजावतको सुविधा प्रदान गर्दछ । यहाँवाट व्यापार विवादको मामलामा मध्यस्थता पनि गर्दछ। वाणिज्य दूतावास विभिन्न निजी र यातायातका सवारी साधनहरूलाई छोटो अवधि र दीर्घकालीन भारत भ्रमणका लागि सवारी अनुमतिहरू जारी गर्दछ।

1 डिसेम्बर 2022 मा, भारतले 20 को समूह (G-20) को अध्यक्षता ग्रहण गर्यो। G-20 ले 19 ठूला अर्थतन्त्रहरू र युरोपेली संघलाई प्रतिनिधित्व गर्दछ, जसमा विश्वव्यापी GDP को 85%, विश्वव्यापी व्यापारको 75% भन्दा बढी, र विश्वव्यापी जनसंख्याको लगभग दुई तिहाई समावेश छ। भारतको G-20 प्रेसिडेंसीको विषयवस्तु "एक पृथ्वी, एक परिवार, एक भविष्य" हो, जसलाई संस्कृतमा वासुधैव कुटुम्बकम वाक्यांशले पनि समेटेको छ। विश्वव्यापी मुद्‌दाहरूमा भारतको समग्र अन्तरनिर्भर दृष्टिकोणले प्रभावकारी र समतामूलक विश्वव्यापी सहयोगलाई जोड दिन्छ। 9-10 सेप्टेम्बर 2023 मा भारतमा G-20 शिखर सम्मेलन हुने समय सम्म, G-20 को लगभग 200 बैठकहरू भारतका 50 भन्दा बढी शहरहरूमा 32 विभिन्न कार्यहरूमा G-20 कार्य योजना अगाडि बढाउनको लागि आयोजना भइसकेको हुनेछ। । यसले विश्वव्यापी सहयोगको लागि ठूलो क्यानभास प्रदान गर्दछ।

G-20 अध्यक्षको रूपमा भारतका छवटा घोषित प्राथमिकताहरू हुन्: जलवायु परिवर्तन सहित जलवायु कार्य; समावेशी र लचिलो वृद्‌धि; दिगो विकास लक्ष्यहरू (SDGs) मा प्रगतिको गति; प्राविधिक रूपान्तरण र डिजिटल सार्वजनिक पूर्वाधार; महिला नेतृत्व विकास; र बहुपक्षीय सुधार।

भारतले मानव-केन्द्रित भूमण्डलीकरणको नयाँ प्रतिमानलाई आकार दिने दृष्टि पहिले नै प्रस्तुत गरिसकेको छ। प्रधानमन्त्री मोदीका अनुसार यस कार्यका लागि दिगो र वातावरणमैत्री जीवनशैलीलाई प्रोत्साहन गर्ने, मानवीय संकटबाट बच्न खाद्‌यान्न, मल र चिकित्सा उत्पादनको विश्वव्यापी आपूर्तिलाई गैर-राजनितिकीकरण गर्ने, र विश्वव्यापी सुरक्षामा योगदान पुर्‍याउने सामूहिक विनाशका हतियारहरूबाट निम्त्याउने जोखिमहरू न्यूनीकरण गर्न इमानदार कुराकानीलाई प्रोत्साहन गर्ने काम गर्नुपर्दछ। तर सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण कुरा, विदेश मन्त्री एस जयशंकरका अनुसार, भारतले बहुध्रुवीय विश्वमा प्राविधिक र रणनीतिक

गठबन्धनहरू प्रहार गर्न महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्ने भएकाले भारतको भूराजनीतिक स्थिति निर्धारण गर्न प्रविधिको भूमिकालाई जोड दिइरहेको छ।

नेपालका प्रधानमन्त्री सम्माननीय श्री पुष्पकमल दाहाल प्रचण्डज्युको 31 मे देखि 03 जुन 2023 सम्मको भारत भ्रमणले दुई देशबीचको उच्चस्तरीय भ्रमण र आदानप्रदानको परम्परालाई निरन्तरता दिँदै दुई देशबीचको सदियौं पुरानो सम्बन्धलाई सुमधुर बनाएको छ। । नेपालमा पूर्वाधार निर्माणमा नेपाल सरकारको प्रयासमा टेवा पुग्ने परियोजनाहरूसँग जोडिन पाउँदा भारत सरकार खुसी छ। भारतले आफ्नो "छिमेकी पहिलो" नीतिको एक भागको रूपमा नेपालसँगको सम्बन्धलाई सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण मान्दछ र विभिन्न पहलहरू मार्फत नेपालका जनतालाई सहयोग जारी राख्नेछ।

जय हिन्द !

******